

LED

IVANA MIHIĆ

Copyright © 2009 Ivana Mihić
Copyright © 2009 ovog izdanja, LAGUNA

Svi likovi i događaji u romanu su izmišljeni. Svaka sličnost sa eventualnim stvarnim likovima i događajima slučajna je.

Filis je pila led. Usnama ga je obujmila i vešto premetala s jedne na drugu stranu. Povremeno ga je prihvatila crvenim jezikom, po kome se led kotrljao kao da je na čojanom kockarskom stolu. Grizla ga je ostrim zubima i vrelinom nepca pretvarala u tečnost koja joj se slivala niz bradu, kvasila vrat i vlažila grudi. Voda joj se na telu mrznula brzo, stvarajući prozirnu ledenu površinu po kojoj su se klizale kapljice znoja s njenog čela. Obožavao sam da je gledam dok to radi. Filis je za mene to činila svakodnevno. Gledala me je pravo u oči. Pogled joj je bio bezizražajan. Prazan. Dopadalo mi se to što njen pogled ne govori ništa. Bradavice na grudima su joj bile oštre i njima je lako sekla ledene bregove, plivajući kroz maglu koja je lebdela nad vodom u bazenu.

Nestalo je struje. Projektor se isključio i Filis je iščezla sa zida. „Jebeni agregat se opet nije aktivirao!“, povikao sam i šutnuo nogom sto, s koga je na pod skliznula čaša s viskijem, odakle se prosuo sav led.

Počeo sam da kopam po ormanima kako bih pronašao neki telefonski aparat iz prošlog veka koji nije radio na struju. Mobilni telefon mi je sinoć upao u zapešeni lavabo pun vode, te sam morao da čekam da voda ispari da bih mogao da ga koristim. Najzad, pronašao sam stari „banana“ telefon s produžnim kablom, koji mi je omogućavao da se šetam po stanu dok čekam da se uspostavi veza sa operaterom u *Electricity distribution company*.

Ženski glas na snimljenoj poruci podsetio me je na Filis. Bio je hladan, ujednačen, bezličan i neverovatno privlačan. Prekinuo sam da hodam i legao na sofu. Slušao sam pažljivo taj glas. To je bila moja Filis. Ponašala je u nedogled rečenice: „Dobili ste *Elektrodistributersku kompaniju*. Svi operateri su trenutno zauzeti, molimo vas sačekajte. Za prijavu kvarova pritisnite taster 1. Za informacije o isključenju pritisnite taster 2...“ I tako se moja Filis sa zida preselila u slušalicu starog „banana“ telefona, besomučno ponavljajući isto. Smeškao sam se dok sam je slušao. Bila mi je neverovatno draga, tako bespomoćna i pomirena sa sudbinom. Počeo sam da se smejem naglas. „Za podnošenje žalbe na mesečni račun pritisnite taster 9. Svi operateri su trenutno zauzeti. Molimo vas...“, uporna je bila Filis. Okrenuo sam se i legao na stomak zacezivši se od smeha. Taj položaj mi je bio nezgodan, pa sam se spustio na pod, legao na leđa, a noge podigao na sofu. „Za informacije o popustima i povoljnijim tarifama pritisnite taster 6. Za informacije o ekonomičnijem raspolaganju električnom energijom pritisnite taster 7...“

Mala moja Filis. Šta ona sve zna! Grcao sam od smeha prevrćući se po podu. „Izvinite što ste čekali. Svi operateri su trenutno zauzeti. Molimo vas pozovite kasnije.“

Najednom, odlučila je da prekine vezu. To me je iznenadilo i povredilo. Kao da je htela da njena reč makar jednom bude poslednja. Nije imala razloga da mi se dokazuje na ovako primitivan način, budaletina jedna isprazna. To što sam prethodno pristao da budem na listi čekanja bilo je zato što mi je bila zabavna njena nebulozna, repetitivna priča, a ne zato što sam je čekao da se smiluje i dâ mi vezu sa operaterom. Ništa nije razumela. Nije razumela da se od nje ne traži da misli i oseća. To, uostalom, nisam više ni od koga tražio.

Iz slušalice se protezao visok, razdražujući zvuk. Pokušavao sam da ga prekinem stiskajući dugme na plastičnom „banana“ telefonu. Ni ono se nije dalo. I prokletu dugme je želelo da dokaže svoju *personality* suprotstavljajući mi se najglupljim sredstvima. Odavno me nešto nije ovako izbacilo iz takta. Ustao sam i snažno zavrtao slušalicu na pod. Nisam ni primetio da mi se kilometarski produžni kabl zapleo oko nogu. Tako me je silovito stegao da sam izgubio ravnotežu i stropoštao se na parket. Dočekao sam se na ruke, nabivši levu nadlanicu o pod. Jak, tup bol mi je prostrujao šakom i propeo se čak do ramena. „Idioti! Svi ste vi iskompleksirani idioti!“, urlao sam iz sve snage.

U sobi je bio potpuni mrak. Uporna dnevna svetlost je beznadežno pokušavala da se probije kroz

venecijanere na prozorima. Ali se jedan zrak poput lasera usmerio tačno u moju zenicu. Otkrio je najskriveniji put do mog oka. Prolazio je kroz rupicu na metalnoj prečki roletne kuda se provlačila uzica. Pomerio sam glavu za milimetar u stranu i on je poslušno nestao. „Najzad neko normalan“, izgovorih glasno. Desnom rukom sam raspetljao kabl i oslobodio noge. Podigao sam čašu s poda i sipao u nju viski. Onda sam otišao sam do kuhinje po led. U zamrzivaču sam uvek imao po nekoliko manjih santi leda, koje sam lomio starim šrafčigerom. Odlomio sam jedno parče i stavio ga u čašu. Osetih kako se bol u ruci pojačava. Izgleda da sam je dobro nagnječio.

U stanu je postalo pretoplo. Vratio sam se u dnevnu sobu i zavalio na sofu. Na toj sofi sam boravio najveći deo dana i noći. I pored toga što sam imao veliki krevet u spavaćoj sobi, u njemu nikad nisam zanoćio. Gotovo uvek bih spavao na ovoj istoj, tamnobraon kožnoj sofi. Ponekad bih namestio na nju čaršav i to najčešće za vreme letnjih vrućina. Današnji dan je bio rođen za čaršav. Iz kuhinje se širio vonj neopranih sudova i mešao se sa isparenjem prosutog viskija i mirisom vrelog asfalta sa ulice. Čašu sam prebacio u desnu ruku, jer su prsti na levoj počeli da mi se koče. Šaka mi je rapidno brzo oticala. Počinjala je da liči na Filisin jezik. Nedostajala mi je ta kučka. Umela je fino da me opusti. „Ali ju je očigledno ovaj novi posao u *Electricity distribution company* prokleta iskvario“, izgovorio sam naglas, ne zadržavši grohot smeha. Ova misao, koja je povezivala Filis sa *Electricity distribution company*, bila mi je mnogo zabavna. Zapravo, bilo mi

je jezivo smešno dok sam zamišljao Filis kako trtlja naučeni tekst sa onim njenim beslovesnim izrazom na licu. Znao sam da mi nije ona prekinula vezu, već glupa centrala u kojoj radi gomila impotentnih, ljubomornih gadova. Da nisam razbucao „banana“ telefon, sad bih je ponovo okrenuo.

Na podu pored projektora bilo je razbacano oko hiljadu DVD-ja. Sada kada nije bilo struje, taj njihov skup više je ličio na neko groblje besmislenih stvari. Bilo je tu dobrih filmova, uglavnom iz pedesetih, ali i sedamdesetih i osamdesetih godina prošlog veka. Mislim da bi ove novije jedino mogla moja Filis da gleda.

Uzeo sam novine s taburea. Bile su od ponedeljka, a danas je bio petak, što je značilo da pet dana nisam izašao iz stana. Nije mi to bio rekord. Bilo je meseci kada po dve-tri nedelje nisam pomaljao njonju napolje. Nisu me ni nabez ni spoljašnji vremenski uslovi, snežna mećava ili letnja vrelina, sprečavali da izađem. Zapravo, sve nabrojano jeste bilo razlog, ali se nije odigravalo vani, nego unutra, u mom stomaku. „Vani?“, začuđen, glasno sam ponovio svoju poslednju misao. Nikada nisam upotrebljavao tu reč. Najčešće bih rekao „napolju“; u svakom slučaju, stomak sam zalečio tim zimovanjem i letovanjem u stanu, a onda sam se potpuno primio na izolovanost. Dobro mi je. Opako mi je dobro. Ni zbog čega ne bi moglo da mi bude bolje, samo da me ne zajebavaju ovi iz *Electricity distribution company* čestim oduzimanjem elektrike. Pre godinu dana sam nabavio prilično jak agregat, ali to što sam napravio kompromis i kupio polovan da bih mogao da

kupim jak, sada me košta živaca. Polovnjak je polovnjak! Pri tom sam ga kupio na crno kako bih još koju kintu uštedeo, te nemam ni garanciju za njega.

Zapalio sam goloaz bez filtera. Vraški je to dobra cigareta. Vrlo uspešno anulira smradove izduvniha gasova koji mi ulaze u sobu i kroz najmanju pukotinu na prozorskom oknu. Ponekad izgruvam i tri pakle za noć. Ujutru iskašljam različite oblike i sadržaje koji neretko podsećaju na rudarske iskopine. Da nisam izabrao dobrovoljnu kućnu izolaciju, zabrana pušenja na javnim mestima oterala bi me u terorizam. Svojevremeno sam se ložio na svaku ribu koja je pušila goloaz bez filtera. Taj garavi ukus pljuvačke i miris ženskih prstiju po gašenju pljuge rađali su u meni inspiraciju za kojekakve vratolomije.

Postoji jedan *Jazz club* u koji svraćam kako bih uzeo uzorke novih bazdova i upotpunio kolekciju koju sam posedovao u ormanu. Taj klub nije poznat u gradu. Po ekipi koja dolazi i atmosferi podseća na rezervat, a tako se i zove: *Reservation*. Petkom u njemu gruva ćelavi crnac po imenu *Josh Ajaja* sa svojim bendom. Otkada sam se pre petnaest godina preselio iz Beograda u *Chicago, Illinois, USA*, odlazim češće jedino na to mesto i na groblje *Graceland Cemetery*, gde se zauvek nastanio arhitekta *Louis H. Sullivan*, jedna od najvećih faca Čikaške škole. Radio je za *Williamu Le Barona Jenneya*, koji je prvi sagradio višespratnicu pomoću čeličnog skeleta. Arhitekturu sam upisao zbog njih. Kad kažem „njih“, mislim pre svega na čelik, a zatim i na Lebarona Dženija i Salivana. Matori Salivan je mnogo radio sa čelikom i dobijao jake šljake. Kada je karijera počela da

mu se topi, nakon izvesnog sukoba u firmi, usledio mu je niz sunovrata. Za početak ga je, kažu, ostavila žena, a onda je izgubio i imanje, narudžbe, posao, i počeo da šika alkohol. Riknuo je siromašan i napušten 1924. godine u jednoj hotelskoj sobici, a potom je premešten na *Graceland Cemetery*. Tamo se u kovčezima nalazi čitava arhitektonska banda solidnih likova. Tamo je zakopana i *Kate Warne*, prva žena detektiv u USA, ali pod imenom *Angie M. Warren*. Iako je raspolagala čitavim asortimanom imena, *Angie* joj je *probably** bilo pravo, te je zato i odabrano za naslovnu stranu spomenika.

Kate Warne se zvala i prva ženska koju sam ovde upoznao. Sasvim je moguće da je i ona imala još koje ime na lageru, s obzirom na to da je brzo i lako pristala da me zaposli kod sebe u birou, iako ni moj CV, ni mojih tadašnjih trideset godina nisu bili moćna preporuka. Tako da je ili bila u pitanju CIA, koja je htela da u svoje redove uvrsti novog srpskog intelektualca emigranta, ili je Kejt bila samo obična sektaška kučka željna novog muškog mesa. Ni nakon otkaza nisam uspeo da dokučim šta je bilo posredi. A i boleo me je palac za nju. Od kinte koju sam zaradio u arhitektonskom birou Kejt Vorn životarim još uvek.

Povukao sam poslednji dim goloaza i zario ga u krcatu pepeljaru. U plućima sam osetio životinjski jak bol, koji je pratio divlji zvuk fijuka vetra. Hladan vazduh se probijao kroz ulice Čikaga pokušavajući da iz njih protera provrištalu vrelinu. Ruka mi je dobijala modru boju poput srpskih šljivcigera. Bol u plućima

* Engl.: verovatno.

je nadjačavao bol u ruci. Priznajem da sam uživao u tom plućnom bolu izazvanom katranom, nikotinom i ostalim komponentama crnog duvana. Volim duvan više od vutre zato što ne menja karakter. Treba mi moj mozak ovakav kakav je. Kontrolišem ga i usmeravam u pravcu koji želim. Vutra me spušta, zbog nje postajem pomirljiv, i nabacuje mi imbecilan kez na facu. Alkohol u meni oslobađa dozu agresivnosti koja mi je neophodna za opstanak. Uostalom, moj lični izbor je kako ću se ubiti: duvanom, alkoholom, drogom, seksom, sportom, ambicijom, radom... Ja sam izabrao duvan i alkohol. Nazvao bih to autodestruktivnim solo hedonizmom.

Udari vetra su me namamili da pridem prozoru i razmaknem venecijanere. Isprepleo sam trepavice gornjih i donjih očnih kapaka kako bih od njih napravio štit od svetlosti koja je sumanuto jurišala ka mom mozgu sa željom da ga sprži. Kartonske kutije iz magacinâ s kineskom robom letele su na sve strane. Opatica se mučila vozeći bicikl u susret vetru dok je savladavala svoju dugačku crno-belu odoru. Dva starca su vijala svoje karirane kačkete po jednosmernoj ulici, ne mareći za pretnju koja je dolazila od najezde automobila iz susedne, dvosmerne ulice. Dečurlija je cičala od radosti hvatajući raznobojne reklamne papire koji su stvarali kaleidoskop ogledajući se u izlozima radnji, prozorima kuća, u vetrobranima i retrovizorima automobila i autobusa. Piljar *Granville*, iz radnje preko puta, sedeo je na velikoj praznoj gajbi pridržavajući glavu šakama dok je posmatrao kako automobilske gume pasiraju plodove zeljaste biljke iz porodice

Solanaceae, poznatije kao paradajz. *Pomme d'Amour*, kako ga je Granvil nazivao, sjedinjavao se sa svežim asfaltom, po kome su ga lako utabavale teške gume raznoraznih motornih vozila.

U toj crveno-crnoj papazjaniji učini mi se da sam ugledao Filis. Kosa joj se mrsila preko lica tako da ga nisam mogao jasnije videti. Uhvatio sam utrnulom šakom ručku prozora i širom otvorio oba prozorska krila. Odmah sam dobio vazдушnu šamarčinu, koja me je podstakla da ranije no što sam planirao urliknem: „Fiiliii!“

Ponovio sam urlik još dva puta, ali opet daleko odsećnije nego prvi put. Filis se nije ni osvrnula. Važnije joj je bilo da iščupa svoje štiklice iz mešavine asfalta i *Pomme d'Amoura*, koja je prštala na sve strane bojeći joj glatke, sveže depilirane noge. Praznoglava Filis se samostalno dosetila da izvuče svoja bela stopalca iz cipelica i, lako ih umočivši u mešavinu, bosonoga pretrči do suvog trotoara, ostavivši za sobom štiklice duboko zagnjurenene u kaljugu. „Ovog puta mi nećeš umaći“, procedio sam kroz lepljiva usta i potrčao ka vratima. Sunovratio sam se niz stepenice doslovno se bacajući niz njih. Mišići nogu su mi prilično atrofirali od beskrajnog sedenja na sofi, a teško sam kontrolisao i rad svojih razglavljenih stopala. Posmatrač ovog prizora mogao bi da pomisli: „Ko bi rekao da se ovaj atrofirani čovek nekada bavio alpinizmom?!“

Istrčao sam trapavo na ulicu, pazeći pri tom da ne ponovim grešku tupave Filis. Vetar je bučno nosio sve pred sobom stvarajući kakofoniju zvukova sastavljenu od lupanja prozorskih šalona, kotrljanja keramičkih

saksija sa cvećem, turiranja motora, razuzdane vriske žena, kikota razjarene dece, brundanja muških basova... Pogledom sam tražio Filis dok mi je niz usta besno klizila pena od zadihanosti i uzbuđenja. Nisam uspevaio da potrčim, ali sam ubrzao hod ka ćošku kuda je zamakla dok sam je gledao s prozora. U daljini sam video autobus koji je odmicao, a kroz staklo autobusa njenu zamršenu kosu, kroz koju je provlačila dugačke, tanke prste. Piljar Granvil mi je nešto dovikivao, ali nisam razaznao koje su se to engleske reći pomaljale iz njegovih francuskih usta. Ispred njega su i dalje tonule crvene cipele, ka kojima se ustremio drćni stari mini moris. Fulao je gume taćno ka cipelama. Poslednjom snagom sam se naterao da potrćim ka njima i podigao svoju šljivcigersku srpsku šaku kako bih zaustavio moris. Stao je taćno na vrh cipela, te su potpetice same izronile na površinu. Uhvatio sam ih i izvukao. Bile su već prilićno okovane crveno-cрном mešavinom. Stavio sam ih pod mišku i, teško povlaćeći stopala, prešao ulicu. Ušao sam u hodnik i naslonio se na zid. Primakao sam cipele licu i onjušio ih. Uprkos mirisu mešavine asfalta i *Pomme d'Amoura*, još uvek se mogao osetiti dah Filisine kože. Duboko sam ga ubrizgao u sebe. „Nisi mi pobegla, mala. Polako...“, rekao sam tiho. Ušao sam u stan i odložio cipele na sto pored sofe. Legao sam i zaspao.

Probudilo me je bubnjanje kiše; zakivala se u sims prozora koji je ostao otvoren još od kada sam posmatrao Filis. Voda se slivala niz unutrašnji zid praveći jezero

nešto manje od *Lake Michiganana*. Bio sam mokar od znoja, a nagnjećenu šaku više nisam mogao da pomeram. Otišao sam do kuhinje i otvorio zamrzivać, iz koga je potekla tećnost od istopljenog leda. Ipak, ostala je ćitava još jedna omanja santa, koju sam zavio u krpu i prisionio na šaku. Seo sam na stolicu i zurio u prekidać za struju. Da na radnji piljara Granvila nije bilo neonske reklame koja je slala svetlost, u sobi bi bilo mraćno kao u dupetu. Granvil je oćito imao legalno kupljen agregat kome se nikad dosad nije desilo da zataji.

Palo mi je na pamet da odem do kluba *Rezervejšen*. Danas je petak i prašio je Ajajin bend. Zbacio sam krpu s ledom na pod i pokupio novćanik sa stola, gde su stajale smešno zgrćene, bezoblićne Filisine cipele, iz kojih su štrkljavo virile razvaljene potpetice. Izgubile su i onu prljavo privlaćnu crveno-crnu boju i postale gadno dosadne. Došao sam do izlaznih vrata i setio se da nisam pišao bar jebenih sedam sati. Obavio sam i to, i osmotrio se u ogledalu. Prilika koju sam ugledao ćinila se slićnom onoj od jutros, osim što su mi obrazi bili za nijansu obrasliji korovom. Iskezio sam se sãm sebi, a iz usta su provirile zadivljujuće oćuvane krem kljove s po kojom mrkom mrljom. Setio sam se da moram usput da kupim pljuge i ubacim nešto u želudac.